

SÁMIRÁÐÐI
SAAMELAISNEUVOSTO
SAMERÁDET
COIÖ3 CAAMOB
SAAMI COUNCIL

TRADISJONELL SAMISK EKOLOGI UTTALELSE FRA SAMENES 21. KONFERANSE TRÁANTE 2017

Alle elementer i naturomgivelsene har sjel og alt er knyttet sammen. Alt dette har sin ånd og et hvert liv er like mye verdt som et annet. Mennesket søker harmoni i livet slik at mennesket og dets omgivelser har det godt. For å opprettholde harmonien, bør man be om lov for å nyttiggjøre seg et annets liv slik at denne lar mennesket nyttiggjøre seg for egen opprettholdelse. Derfor er også kommunikasjon og deling viktig. Det er å te seg som et menneske. Det har vi lært av våre forfedre og dette viderefører vi til kommende generasjoner.

Økologiske mål

Samene er et eget folk og vi har rett til å leve og ta beslutninger i våre egne saker, på lik linje med andre folk. Grunnlaget for samenes liv er Sápmi – jorden vår mor og solen vår far - land og vann der vi har levd fra tidenes morgen, lenge før statenes grenser ble trukket. Vår bruk av land og vann gjennom tidene har formet et eget samisk kulturmiljø.

Produktive og friske økosystemer både på land, inkludert vassdrag, og i marine områder er sentrale forutsetninger for samisk kultur og identitet. Påvirkninger på økosystemene, som forurensning, klimaendringer og endret bruk av areal er derfor en trussel for samisk kultur, og må forhindres. Samtidig skal ikke vår egen ressursutnyttelse være uttømmende for økosystemene. I en globalisert verden skal vi ikke glemme urfolk i andre deler av verden, da vårt forbruk kan påvirke deres kulturs land- og vannområder.

I vår verdensforståelse er alt liv og omgivelsene, levende og ikke-levende, knyttet sammen i en helhet. Slik er mennesket en del av økosystemet. Vi er ikke naturens forvalter eller hersker, men er avhengige av dens ressurser. Våre verdier og skikker for utnyttelsen av naturens ressurser er tilpasset i en økologisk balanse – avveining mellom det naturen kan gi og hva man kan utnytte – i forhold til naturens bæreevne. Samtidig vil våre tradisjoner og tradisjonskunnskap lære oss hvordan vi kan livnære oss og hvordan vi kan nyttiggjøre naturen uten å forringe den.

Hvis man skal klare seg og leve godt med omgivelsene, så må man te seg som et menneske. Man må lytte og leve i harmoni, og vise respekt. Våre opplæringer fremmer våre verdier fra generasjon til generasjon, og bidrar til å etablere og styrke forholdet mellom mennesket og omgivelsene. Middelet er språket og uttrykkene er "luohti", fortellinger, ord og uttrykk, og det at man anser naturmiljøet som "verdde" eller venn.

Sápmi er et arktisk eller sub-arktisk område og ressursene i samiske områder er marginale. Først i den senere tid har man i Sápmi begynt å bearbeide jorden for å dyrke mer ressurser. Samisk levesett og næringer har alltid tilpasset seg det sårbare ressursgrunnlaget. Gjennom bruk har mennesket opparbeidet seg god kjennskap til sitt område, og kan ut i fra det evaluere og vurdere naturens tålegrense, slik at man kan nyttiggjøre seg den på en bærekraftig måte.

Basert på et sårbart og marginalt ressursgrunnlag, og da det Arktiske området er i hurtig endring på grunn av klimaendringer, endret bruk av områdene og forurensning, er det viktig med overvåkning av områdene for å tidlig oppdage påvirkninger på land og vann. Ny teknologi kan bidra til å oppdage påvirkninger og endringer i god tid, og dermed være et hjelpemiddel til å forebygge forringelse.

Evnen til å knytte sammen fortid og nåtid har bragt vår kultur frem til i dag, og slik skal den bringes videre til kommende generasjoner. Tradisjonelle næringer er fortsatt sentrale blant samene, selv om mange i dag ikke har sitt daglige utkomme fra utmarka. Våre områder er ikke bare i vår besittelse; samfunnene er blandede og eksiterer side ved side. Vi må ha en felles dialog om hvordan ressursene skal nyttiggjøres og forvaltes for å unngå forringelse.

Hensikten med forvaltningen av utmarksressursene er å etablere metoder og målsetninger for fordeling av ressursene, samt å vurdere hva som er bærekraftig nyttiggjøring av ressursene og hvor stor belastning systemet tåler. Vårt behov for livberging må beskyttes og bestå i forvaltningen. I forvaltningsregimet må vi ha kjennskap til egen kultur og sedvaner, samtidig som vi lærer oss å formidle vårt verdenssyn med begrep som brukes internasjonalt og nasjonalt. Forvaltningen finner sted på mange nivå og økologiske mål for bruken av ressursene må ivareta også våre behov.

Klimaendringer

Urfolk er de som er minst ansvarlig for klimaendringene, selv om vi er de som er mest negativt påvirket av det, da våre livsgrunnlag er basert på, knyttet til, og avhengig av økologisk balanse og integritet i økosystemet.

Internasjonale fora, nasjonalstater, industrien og andre aktører må respektere urfolksrettigheter som en del av det bredere menneskerettighetsrammeverket. Samtidig må statene sikre en fullverdig og effektiv deltakelse av urfolk når det gjelder klimapolitikk og -tiltak.

Internasjonale fora og nasjonalstater må anerkjenne urfolks tradisjonelle kunnskaper, innovasjoner, praksiser og positive bidrag samtidig som de respekterer urfolks tradisjonelle næringer.

Det må sikres direkte tilgang til finansiering og økonomiske bidrag for urfolk både fra industriland og utviklingsland for alle klimaendringstiltak.

Internasjonale fora, nasjonalstater og industrier må opprettholde forpliktelsene til utslippsreduksjon av drivhusgasser, som avtalt i Paris-avtalen, for å begrense den gjennomsnittlige globale temperaturøkningen til under 1,5 °C førindustrielt nivå.

Punkter for Samerådets politikkutvikling

- Vitenskap bygger samfunn. Tradisjonskunnskap bør være grunnlaget for vår samfunnsbygging, i tillegg til at andre kunnskapssystemer tas i bruk;
- Tradisjonskunnskap må være en del av kunnskapsgrunnlaget som ligger til grunn for forvaltningen av utmarks- og naturressursene våre;
- Brukerne som kjenner områdene må være delaktige i forvaltningen av disse;
- Vi har våre egne sedvanebaserte regler og systemer for fordeling og styring av ressursbruken som bør anerkjennes;
- Naturressursene representerer evige verdier som må nyttiggjøres på en bærekraftig måte;
- Vi skal dele kunnskapen om vår verdensoppfattelse med andre;
- Vi skal fremme samisk forståelse og perspektiver i diskurser som omhandler forvaltningen av naturressursene;
- Vi skal fremme samisk forskning som styrker kunnskapsgrunnlaget i samiske næringer;
- Moderne teknologi bør nyttiggjøres for å kartlegge utmarksbruken og for å overvåke ressursområdene for samiske næringer.